

Магістр 1 року навчання
факультету обліку і аудиту ХНЕУ ім. С. Кузнеця

КАДРОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА: ЗАГРОЗИ ТА ШЛЯХИ ЗНИЖЕННЯ ЇХ ВПЛИВУ

Анотація. Досліджено кадрову безпеку як складову економічної безпеки підприємства. Виявлено основні ризики та загрози кадрової безпеки. Надано рекомендації щодо підвищення рівня кадрової безпеки підприємства.

Аннотация. Проведено исследование кадровой безопасности как составляющей экономической безопасности предприятия. Выявлены основные риски и угрозы кадровой безопасности. Даны рекомендации для повышения уровня кадровой безопасности.

Annotation. Personnel safety as part of economic security of a company has been investigated. The main risks and threats to staff safety have been identified and recommendations have been given on the improvement of personnel security.

Ключові слова: економічна безпека, кадрова безпека, загроза, групи ризику, режим економічної безпеки, служба внутрішньої безпеки.

Як відомо, керівники прагнуть захистити своє підприємство від зовнішніх загроз та впливу конкурентів та інших небезпечних факторів, але не варто виключати можливості, що небезпека може знаходитися всередині установи, а саме від виходити з персоналу. Актуальним у наш час є проведення дослідження у сфері кадрової безпеки, це дасть можливість зменшити загрозу, передбачити та ліквідувати її. Кадрова безпека є функціональною складовою забезпечення та зміцнення економічної безпеки підприємства.

Метою даної роботи є дослідження проблем у сфері кадрової безпеки підприємства та надання рекомендацій щодо її підвищення.

Проблему забезпечення кадрової безпеки підприємства досліджено великою кількістю авторів, серед них: Томаневич Л. М., Штамбург Н. В., Швець І. Б., Чумарин І. Г., Соломанидина Т. О., Соломанидин В. Г., Лисенко М. С. та ін. Але даний напрям досі є маловивченим, тому головною метою є проведення детальнішого теоретичного дослідження, постійного вдосконалення та підвищення ефективності забезпечення кадрової безпеки підприємства.

В умовах ринкової економіки одним із актуальних питань є управління бізнесом з позиції економічної безпеки з погляду системного підходу сучасні підприємства та організації повинні протистояти різного роду ризикам та загрозам, а також мають бути здатними швидко відновлюватись після їх настання [1].

Сучасне підприємство можна розглядати, як складну систему, у якій взаємодіють матеріально – речовинна, інтелектуально-інноваційна та людська складові розвитку власної діяльності. Ефективне їхнє використання забезпечує режим економічної безпеки – це стабільне функціонування фірми, її динамічний науково-технічний і соціальний розвиток, запобігання внутрішнім і зовнішнім негативним впливам. Однією з найголовніших складових економічної безпеки підприємства, установи, організації вважається кадрова безпека. Співробітники впливають на всі аспекти життєдіяльності фірми, вони невід'ємно пов'язані з її ефективною діяльністю.

З метою досягнення найбільш високого рівня економічної безпеки підприємство має проводити роботу із забезпечення максимальної безпеки основних функціональних складових своєї роботи. Функціональні складові економічної безпеки підприємства – це сукупність основних напрямів економічної безпеки, що істотно відрізняються один від одного за своїм змістом [2].

Економічну безпеку можна розглядати як комбінацію таких складових частин:

- фінансова складова;
- кадрова складова;
- техніко-технічна;
- політично-правова складова;
- інформаційна складова;
- екологічна складова;
- силова складова.

Під кадровою безпекою розуміють процес запобігання негативних впливів на економічну безпеку підприємства через ризики і загрози, пов'язані з персоналом, його інтелектуальним потенціалом і трудовими відносинами загалом [3]. Кадрова безпека – це не результат. Це постійний процес запобігання небажаних дій з боку персоналу, які можуть принести шкоду компанії.

Якщо в цілому за безпеку повинна відповідати служба охорони організації, то відповідальність за забезпечення кадрової безпеки лягає на плечі менеджера по роботі з персоналом. За статистикою, співвідношення зовнішніх і внутрішніх загроз для компанії співвідноситься як 20 до 80. Тобто 4/5 всіх проблем народжується всередині компанії, в рядах своїх співробітників [4].

Загроза – це дія або подія, здатна порушити безпеку підприємства. Розглядаючи поняття "загроза" кадрової

безпеки, в контексті управління підприємством слід зауважити, що їхня природа виникнення є досить специфічною. Деякі з них надходять із зовнішнього середовища, а деякі із внутрішнього. Прикладом основних внутрішніх загроз підприємства, з боку кадрового складу безумовно є: невідповідність кваліфікації робітника до посади, яку він займає; відсутність, або слабкі прояви діючої системи управління персоналом; відсутність процесу "вирощування" власних кадрів та курсів підвищення кваліфікації робітників (працівники підприємства не мають можливості навчатися та підвищувати свої професійні здібності); відсутність або слабка система мотивації працівників; повсякденність в роботі, що знижує ефективність праці (нестача творчих елементів в роботі, може бути причиною слабкої організаційної культури); низький рівень корпоративної політики; недостатня перевірка робітників під час приймання на роботу.

До зовнішніх загроз кадрової безпеки підприємства необхідно віднести кращі умови мотивації у конкурентів; настанова конкурентів на переманювання; тиск на працівників ззовні; потрапляння працівників у різні види залежності; інфляційні процеси [5].

Неможливість здійснити практично повну перевірку кандидатів призводить до появи в організації так званих груп ризику. Це люди, що потрапили під вплив будь-якої з залежностей, в результаті чого стають неблагонадійними і демонструють протиправне деструктивна поведінка [6]. Така поведінка пов'язана з бажанням людини піти від реальності шляхом зміни стану своєї свідомості. Відхід від реальності завжди супроводжується сильними емоційними переживаннями. Людина фактично залежить не від самого предмета, а від емоцій. Емоції є складовою частиною залежності. До основних груп ризику належать члени релігійних новоутворень, алкоголіки, наркомани, гравці, учасники фінансових пірамід.

З метою підвищення рівня кадрової безпеки підприємства та зниження впливу загроз та ризиків необхідно мати сучасну та потужну службу роботи з персоналом. Вона повинна мати, крім традиційних кадрових працівників, також фахівців із підбору та тестування кандидатів, психологів, соціологів, та інших сучасних спеціалістів. Кожне підприємство повинне мати власну службу внутрішньої безпеки. Її завдання багатогранні – від охорони території і пропускового режиму до інформаційно-комп'ютерної безпеки і кадрової безпеки. За деякі складові кадрової безпеки відповідає одна з цих служб, інші складові забезпечуються їх спільними зусиллями. Крім того, керівники всіх рівнів також опікуються питаннями кадрової безпеки. Розгляд шляхів забезпечення багатогранних завдань кадрової безпеки виходить за межі даної роботи.

Одним із найважливіших чинників забезпечення кадрової безпеки на підприємстві є утворення у працівників лояльності та прихильності до підприємства. Соціальні технології мають призводити до досягнення таких параметрів:

- 1) підвищення рівня прихильності або лояльності колективу підприємства;
- 2) підвищення рівня керованості підприємством;
- 3) підвищення якості розвитку людського капіталу, що використовується на підприємстві.

Таким чином, кадрова безпека є складовою економічної безпеки, які варто досліджувати як сукупність умов, за яких потенційно небезпечно для підприємства дії чи обставини попереджені або зведені до такого рівня, за якого вони не спроможні завдати шкоди встановленому порядку функціонування підприємства, збереженню й відтворенню його майна та інфраструктури і перешкодити досягненню підприємством стратегічних цілей.

Категорія "кадрова безпека" – маловивчена наука зі значним потенціалом щодо посилення економічної безпеки підприємства. Необхідним є вивчення специфічних взаємозв'язків між складовими кадрової безпеки, знаходження ваги кожної такої складової як для кадрової безпеки, так і для економічної безпеки підприємства взагалі.

Наук. керівн. Петряєва З. Ф.

Література: 1. Томаневич Л. М. Кадрова безпека підприємства як об'єкт теоретичного дослідження [Електронний ресурс] / Л. М. Томаневич. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Uproz/2011_4/u1104_cha.pdf. – Назва з екрану. 2. Штамбург Н. В. Складові економічної безпеки підприємства / Н. В. Штамбург // Бюлетень міжнародного нобелівського економічного форуму. – 2011. – № 1(4). – С. 490. 3. Швець І. Б. Економічна безпека в управлінні персоналом / І. Б. Швець // Наукові праці ДонНТУ. Серія : економічна. Випуск 36-1. – Донецьк. – 2009. – С. 179–184. 4. Чумарин И. Г. Испытательный срок и адаптация с точки зрения кадровой безопасности / И. Г. Чумарин // Кадры предприятия. – 2004. – № 9. – Режим доступа : <http://www.poteri.net/publikatsii/kadry-predpriyatiya-9-2004.html>. – Название с экрана. 5. Соломанидина Т. О. Кадровая безопасность компании / [Т. О. Соломанидина, В. Г. Соломанидин]. – М. : Издательство "Альфа-Пресс", 2011. – 688 с. 6. Лисенко М. С. Механізм забезпечення кадрової безпеки підприємств / М. С. Лисенко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. – № 7. – С. 137–140.